

УДК 711.4 (477.83) + 72.03 (477.83)

Ірина Погранична

кандидат архітектури, асистент кафедри архітектури та реставрації,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів
e-mail: iryna.i.pohranychna@lpnu.ua
orcid: 0000 0002 4164 6110

АНТИЧНІ ОБРАЗИ І ФОРМИ В АРХІТЕКТУРІ ПАЛАЦІВ КІН. XVIII–ПОЧ. XIX ст.

© Погранична І., 2022

<https://doi.org/10.23939/sa2022.02.140>

Визначено античні образи і форми в архітектурі палаців кін. XVIII–поч. XIX ст. Зазначено, що архітектурно-художня система класицизму, зберігаючи в основі та повторюючи стійкі античні образи і форми, утвердилась в композиційних вирішеннях палацових споруд на території України, які тривалий час передували, співіснуючи паралельно з іншими стильовими течіями. Розвиток стильових тенденцій класицизму в палацовій архітектурі розвивався в контексті загальноєвропейської архітектурної школи та відображав її ідейно-художню різноманітність.

Ключові слова: античні образи, класицизм, палац, палацовий комплекс, репрезентативні приміщення.

Постановка проблеми

У другій половині XVIII ст. в архітектурі більшості країн Європи панівне місце займає стиль класицизм, що постав на заміну пишному та витонченому бароко. Класицизм як і бароко десятиліттями диктував архітектурну моду на європейському континенті та за його межами, визначав образи і форми як королівських палаців, так і палаців у провінційних містечках.

Естетична концепція класицизму, а саме звертання до цінностей та форм античності, панувала у Франції за правління Людовіка XVI та у Речі Посполитій за правління Августа Понятовського. Російська імператриця Катерина II на схилі свого правління також схвалила нову стильову тенденцію. Таким чином класицизм проникнув і у царську Росію (включаючи й українські землі) (Хороша, 2017) та протягом більш ніж пів століття він залишався єдиним офіційним стилем імперії, що пройшов тривалу еволюцію в контексті європейської моди.

У палацовій забудові кін. XVIII–поч. XIX ст. домінуючим стилем є класицизм. Однією з характерних мистецьких рис класицистичного палацового будівництва цього періоду є комплексність і стилістична цілісність всієї забудови загалом, коли з головною будівлею палацу гармонійно поєднуються офіцини, господарські будівлі, паркове оточення. На сьогодні існує багато втрачених об'єктів та палаців, що потребують реставрації. Тому комплексне вивчення архітектурних елементів та принципів формування таких об'єктів дасть змогу в подальшому проводити фахову реставрацію та відновлення втрачених античних форм та образів в архітектурі палаців кін. XVIII – поч. XIX ст. за їх руйнування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Для повного розуміння специфіки формування класицистичних палацових комплексів на території України кін. XVIII – поч. XIX ст. доцільно розділити дослідження вітчизняних та зарубіжних

науковців на три групи: а) література з питань суспільного устрою та історичних умов розвитку України у досліджуваній період; б) дослідження історії населених пунктів, пам'яток культури та архітектури; в) теоретичні праці з вивчення палаців кін. XVIII–поч. XIX ст., їх архітектурні та планувальні особливості, композиційний аналіз.

До першої групи віднесемо літературу з питань суспільного устрою та історичних умов розвитку України у досліджуваній період. Особливе значення мають праці XIX ст., що розкривають специфіку суспільного устрою та історичних умов розвитку української спільноти, а саме роботи М. С. Грушевського “Історія України-Руси” (Грушевський, 1907) та В. Б. Антоновича “Моя сповідь. Вибрані історичні та публіцистичні твори” (Антонович, 1995).

У другій групі в галузі дослідження історії населених пунктів, пам'яток культури та архітектури України помітні імена істориків-краєзнавців О. Барановича (Баранович, 1933), Лисенка О., Пекарчука В. (Лисенко, Пекарчук, 2019). та інших, які висвітлюють соціально-політичне підґрунтя просторового структурування міських поселень, фрагментарно торкаючись палацового будівництва.

До третьої групи належать теоретичні праці з вивчення палацово-паркових комплексів кін. XVIII–поч. XIX ст., їх архітектурні та планувальні особливості, композиційний аналіз. Перелік палацово-паркових комплексів можна знайти у праці В. Вечерського “Довідник державного реєстру національного культурного надбання” (Вечерський, 2000). Детальні описи архітектури палацово-паркових комплексів доби класицизму можна знайти у працях В. Тимофієнка “Українська садибна архітектура II-ої пол. XVIII–першої третини XIX ст.” (Тимофієнко, 1993) та П. Ричкова “Палацове будівництво на Волині XVIII–поч. XIX ст.” (Ричков, 1993), О. Л. Михайлишин “Палацово-паркові ансамблі Волині II-ої половини 18–19 ст.” (Михайлишин, 2000) та ін.

Мета статті

Метою дослідження є проаналізувати античні образи і форми в архітектурі палаців кін. XVIII–поч. XIX ст., визначити характерні елементи класицистичних палаців.

Виклад основного матеріалу

Класицизм був основою для творчості митців кін. XVIII–поч. XIX ст. З'явившись в Стародавній Греції, розвинувшись у Стародавньому Римі, через тисячоліття набувши широкого використання у архітектурі Ренесансу, охопив в кін. XVIII–на поч. XIX ст. не лише всю Європу, а й США. Водночас ми бачимо, що класика змінювалась, вона вбирала в себе зміст, форму і стиль кожної епохи. Але найцікавішим є те, що ніколи не виходила на другий план чи нижчий рівень (як, наприклад, неоготика XIX ст., яка безумовно програвала готиці епохи середніх віків).

Основою архітектурної мови класицизму стають античні форми. Ордер у пропорціях ближчий до античного, ніж в архітектурі попередніх епох. Стіни трактуються як гладенькі поверхні, що обмежують чіткі, симетрично розташовані об'єми споруд. Класицизм – це велична простота, відсутність зайвих деталей, строгість, лаконізм, який проявляється в усьому: і в зовнішньому, і у внутрішньому устрої будівлі. Для класицистичного архітектурного стилю також характерна природність і м'якість кольорів. Будівля зазвичай виконана у кремових, бежевих, молочних і блідожовтих кольорах. Ключовими рисами стилю є надійність, гармонійність, стабільність і комфорт. Архітектурним спорудам притаманні високі стелі, розписані витонченими візерунками і прикрашені ліпниною; колони й арки, вишукані вітражі, ажурні перила. Особливістю класицизму є своєрідний універсалізм, у цьому й полягає загадка її відродження на різних історичних етапах розвитку суспільства. Щоб зрозуміти закономірності багатовікового розвитку класицизму на території України, необхідно охарактеризувати зміст і значення архітектури класицизму в Україні.

Класицизм в архітектурі України розвивався від другої половини XVIII ст. аж до середини XIX ст. і охопив майже століття. Архітектура класицизму в Україні мала три етапи розвитку, кожний із яких позначений специфічними рисами: а) ранній класицизм (60–80-ті рр. XVIII ст.) – перехід від бароко та формування нових стильових норм; б) зрілий, або високий класицизм (90-ті рр. XVIII –

30-ті рр. ХІХст.); в) пізній класицизм (40–50-ті рр. ХІХ ст.) – занепад стильових форм і поява архітектурних рис іншого стилю. Період розвитку і панування класицизму на території України був насичений різними історичними подіями. У ХVІІІ ст. належала до складу Речі Посполитою, але після придушення повстання у 1795 р. Російська імперія, Австрійська імперія та Королівство Пруссія здійснили третій поділ, після чого Річ Посполита припинила своє існування. До Російської імперії відійшли Литва, Курляндія, Західна Білорусь та Західна Волинь. Розвиток архітектури протягом ІІ пол. ХVІІІ–поч. ХІХ ст. відбувався під постійним впливом трансльованої через територію Речі Посполитої європейської архітектурної традиції, власне польської, а пізніше російської. Всі ці історичні, політичні та економічні події змінювали одна одну, перепліталися між собою ідеями Просвітництва і сентименталізму, романтизму і народження реалізму.

Все це вбирала архітектура класицизму, змінюючись і створюючи всередині себе особливі течії і напрямки. Основними в той час були бароковий класицизм, строгий стиль, ампір і раціональний класицизм (Бартенев, 1983).

Найбільш раннім напрямком класицистичної стилістики, що поширився від 60-х рр. ХVІІІ ст. до початку ХІХ ст., був бароковий класицизм. Він включав в себе повернення до великого стилю французької архітектури ХVІІ ст. часів Людовика ХІV. Стиль отримав поширення на території сучасної України завдяки популярності ідей французького Просвітництва і впливу передової на той час архітектури Франції.

Інтерес до великого стилю був викликаний привабливістю політики освіченого абсолютизму. Громадські діячі Франції звернули свої уважні погляди до епохи Людовика ХІV, яка найбільш повно відповідає сподіванням свого часу. Цьому ж сприяла популярність книги Вольтера “Століття Людовика ХІV”.

Стилістика французької архітектури ХVІІ ст. відображала ідеї сильної державної влади епохи розквіту абсолютизму, пафос і розмах діянь того періоду. Для трансляції цих ідей використовувався арсенал архітектурних форм часів Людовика ХІV – великих розмірів колонади і портики з парними колонами на зразок колонади Лувра, тріумфальні арки.

У палацово-паркових комплексах цей напрямок уособлював прагнення короля до створення затишного і простого оточення, що було зрозуміло зі складних економічних умов країни. Крім того, тут відчутне бажання наблизити їх до вигляду садибних будинків шляхти, таким чином він прагнув показати свій зв'язок із широкими верствами населення. У резиденціях шляхти ж простежується бажання магнатів наслідувати художні смаки короля.

Починаючи з 60-х рр. ХVІІІ ст. в архітектурі України аж до 30-х рр. ХІХ ст. набуло поширення досить всеосяжне явище – “строгий стиль класицизму”. Він включав палладіанство, строгий стиль віленського класицизму та академізм. Очевидно, що всі ці напрямки об'єднують прагнення до створення суворої античної архітектури на противагу химерним формам бароко і рококо.

У європейській архітектурі таке широко поширене явище, як палладіанство, пов'язане з популярністю трактату А. Палладіо, особливо поширеного в епоху Просвітництва, коли архітектори і замовники звернулися до античної архітектури як за зразком для сучасного будівництва. З книги італійського зодчого архітектори брали як основу загальні об'ємні композиції побудови будівель з флігелями, які часто з'єднувалися прямокутними або циркульними колонадами, а також вигляд античних будівель, креслення яких були поміщені в трактаті.

З початку ХІХ ст. в українській архітектурі з'являється стилістика ампіру. Для нього характерна любов до монументальності, урочистості, великого членування у вигляді простих геометричних форм.

У вирішенні фасадів використовувалися естетичні якості великих гладких поверхонь із різко окресленими гранями, на які накладалися тонкі і витончені барельєфні композиції на тему військової атрибутики.

Таблиця 1

Архітектурні елементи класицистичних палаців

Архітектурні елементи	«Фото палаців» (існуючий стан)
<p>Портик (від англ. Portico) Класичний портик являє собою колонаду, що розташована паралельно до зовнішньої стіни будівлі. Перекриває портик можуть знаходитися на колони, закріплені або через антилепти, або аркаду. Портик закріплюється отвалами або фронтонном. Портик знаходиться в Стародавній Греції, де були класичні емпізиони класичної архітектури. Були поширені в Стародавньому Римі, а також в середньовічній архітектурі, починаючи з стилю Відродження, аж до наших днів. Найбільш поширені в архітектурі класицизму і неокласицизму. Сьогодні в нас так само використовують над до веранди, тераси чи житлових будівель.</p>	
<p>Резанді (від англ. Resand) Висувана частина будівлі, що виходить вперед по відношенню до стіни будівлі. Сьогодні часто використовують над входом до будівлі або в центрі фасаду і фронтона. Не випадково зустрічає на структурі інтер'єру, вони грають декоративну роль, іноді також закривають входи будівлі.</p>	
<p>Фронтон (з фронт. фронтон, фронтон, фронтон, фронтон) Завершена частина фасаду або портика (завершена портик, рідко портик), об'єкту: трикутний дах з боків і карнизами в основи. Також карниз завершується карнизом скрині. Після фронтона часто продовжується скульптурна композиція фронтона (фронтонна архітектура) зображення фігур, пнів і т.д. Фронтонна архітектура часто зустрічається на фасадах неокласицизму. Фронтонна архітектура в загальному, вона сама використовується в неокласицизмі і неокласицизмі.</p>	
<p>Аттик (від грец. аттик, аттик) Невелика ступінь, надбудована над стіною будівлі. Аттик зазвичай продовжується карнизом, фризом і карнизом. Аттик часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму, а також в архітектурі Відродження, бароко і рококо. Аттик часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Капітель (від лат. Capitulum - голова) Архітектурний елемент, одна з трьох основних частин стовпа і колонади. Капітель часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Капітель часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Капітель часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Вікно (від лат. Fenestra - вікно) Конструктивний елемент будівлі, який використовується для освітлення приміщення. Вікно часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Вікно часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Вікно часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Двері Конструктивний елемент будівлі, який використовується для входу в приміщення. Двері часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Двері часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Двері часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Статуя (від лат. Statua - статуя) Скульптурний елемент будівлі, який використовується для декоративних цілей. Статуї часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Статуї часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Статуї часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Елементи лінійні на фасаді палацу Різьба (від фр. Relief - рельєф) - скульптурна композиція, що виконана в рельєфній формі. Різьба часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Різьба часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму. Різьба часто зустрічається в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Елементи лінійні в інтер'єрі палацу Пілястр (від лат. Pilaster - стовп) Вертикальний елемент інтер'єру, який використовується для декоративних цілей. Пілястри часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Пілястри часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Пілястри часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Інтер'єри палаців, круглі вітальні Особливий елемент інтер'єру - склепіння - дерев'яна конструкція, яка використовується для підтримки даху. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	
<p>Інтер'єри палаців Особливий елемент інтер'єру - склепіння - дерев'яна конструкція, яка використовується для підтримки даху. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму. Склепіння часто зустрічаються в архітектурі класицизму та неокласицизму.</p>	

Найбільшою мірою ампір проявився у військовому будівництві, нечисленних тоді громадських будівлях, а також православних церквах. Стиль прийшов на територію сучасної України з Росії, відображав характерне для петербурзької архітектури першої половини XIX ст. прагнення до створення представницьких парадних ансамблів, які демонструють силу і міць Російської держави. Значно меншою мірою риси ампіру проявилися в палацово-садибній архітектурі, де в першій половині XIX ст. домінувала стилістика суворого класицизму.

Завершив розвиток класицистичної стилістики в архітектурі України раціональний напрямок. Раніше в дослідженнях архітектури класицизму, які стосуються початку–середини XX ст., остання стадія розвитку класицизму співвідносилася з втратою ним добродійних ідейних основ і характеризувалася рисами виродження і занепаду. Причиною такої негативної характеристики стало те, що основну увагу дослідники приділяли розгляду формальних якостей стилістики без достатньої уваги іншим змістовним аспектам. Насправді ж поява рис сухості і схематизму в архітектурі пізнього класицизму була обумовлена потребами суспільства в простій та економічній архітектурі і стала результатом впровадження теорії раціонального класицизму, створеної французьким архітектором і педагогом, професором політехнічного інституту в Парижі Ж. Дюраном.

Основний постулат сформульованої Ж. Дюраном теорії був такий, що не краса, а потреба, функціонально призначена, є головною метою діяльності архітектора (Бартенев, 1983).

Звідси він виводив основну тезу про те, що архітектура повинна бути практичною і економічною. Ж. Дюран розробив свій специфічний метод проектування, який ґрунтувався на збереженні суворої симетрії і осьових побудов, механічному повторенні елементів і частин будівлі. Загалом композиційній побудові будівель, заснованій на найпростіших геометричних фігурах і т. д.

Таким чином, класицизм в архітектурі України пройшов значний шлях розвитку, змінюючись і пристосовуючись до вимог часу і включав різні ідеї та зміст. Крім того, йому властива здатність вбирати і відображати національну своєрідність культур різних народів. Архітектори, художники, скульптори різних країн створювали свої проекти як ґрунтуючись на античних постулатах Вітрувія, так і на сучасних ідеях та підходах у проектуванні будівель. Відбувався постійний обмін малюнками і кресленнями “зразкової” архітектури. Саме тому можна простежити дуже схожі композиційні прийоми в архітекторів, які працювали в один період, але в різних частинах Європи.

Висновки

Архітектура класицистичних палаців та палацових комплексів мала відбиток “античності” та вплив Палладіанської школи, характеризується такими типовими елементами, як: 1) водні системи – обов’язковий елемент палацово-паркового комплексу; 2) кожен палацово-парковий комплекс включав у себе не лише чітко розпланований парк (сад), а й численні прогулянкові алеї та парк для полювання (ліс). Загальну композицію рекреації складали такі структурні елементи: парк (сад) для прогулянок, звіринець, фруктовий сад, “сад у мурах” (цікавий спосіб вирощування теплолюбивих рослин у с. Самчики Хмельницької обл.); 3) кожен комплекс був поліфункціональним, складався з таких типів споруд, як: палацові, господарські, службові та культові будівлі, комплекс споруд в’їзної брами та огорожі, паркові споруди; 4) палац завжди розташовувався на підвищеній території, де розкривався гарний краєвид; 5) архітектура будівель палацово-паркових комплексів характеризується строгістю та досконалістю стилю. Фасади палаців мали чітку симетричну композицію, яку прикрашали масивні портики з колонадою; 6) основною конструктивною схемою палаців була двохтрактова схема (кімнати анфіладного типу розташовувались вздовж паркового і головного фасадів); 7) прямокутні у плані палаци були доповнені виступаючими ризаліти; 8) тильний і головний фасади були прикрашені портиком із колонадою; 9) чотирихилий дах прикрашався масивним димарем (зблокованим димарним блоком); 10) віконні і дверні прорізи прямокутні, стримано декоровані; 11) тимпани фронтонів заповнені скульптурою з картушами і військовими елементами; 12) в архітектурних елементах використовувались класицистичні ордерні елементи, що доповнювались скульптурами, барельєфами і військовою емблематикою; 13) палаци були стримано декоровані ззовні і розкішно прикрашені всередині ліпниною та виокремлені кольором; 14) головною прикрасою палацу була вітальня (переважно з купольним склепінням, яке прикрашене ліпниною).

Бібліографія

- Антонович В. Б. (1995). Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори. К.: Либідь. С. 90–101.
- Бартенев И. А., Батажкова В. Н. (1983). Очерки истории архитектурных стилей. Москва: Изобразительное искусство. С. 169–177.
- Вечерський В. В., Годованюк О. М., Тиманович С. В. та ін. (2000). Довідник державного реєстру національного культурного надбання / за ред. А. П. Мардера та В. В. Вечерського. Київ: Техніка. С. 664.
- Грушевський М. (1907). Історія України-Руси. Т. 4. Накл. Наукового т-ва ім. Шевченка.
- Лисенко О., Пекарчук В. (2019). Культурні практики етнонаціональних меншин сучасної України як інструмент само ідентифікації // Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство: матер. міжнар. симпоз. (6 червня. 2019 р.) / М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ: НАКККіМ. 403 с.
- Михайлишин О. Л. (2000). Палацово-паркові ансамблі Волині II-ої половини 18–19 ст. Київ: Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури і містобудування. С. 234.
- Ричков П. А. (1993). Палацове будівництво на Волині XVIII–поч. XIX ст. // Велика Волинь: минуле та сучасне: тези 3-ї міжнар. наук.-краєзнавч. конф. Житомир: ЖОІВВ. С. 144–146.
- Тимофієнко В. І. (1993). Українська садибна архітектура II-ої пол. 18–першої третини 19 ст. Київ: Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури і містобудування. С. 39.
- Хороша О. І. (2017). Особливості формування класицизму, як ключового стилю палацової архітектури східного поділля // Архітектура та мистецтвознавство. Одеса. С. 21–23.

References

- Antonovych, V. B. (1995). My confession: Selected historical and journalistic works. K.: Lybid, pp. 90–101.
- Bartenev, I. A., Batazhkova, V. N. (1983). Essays on the history of architectural styles. Moscow: Izobrazitelnoe kudashtu, pp. 169–177.
- Vechersky, V. V., Godovanyuk, O. M., Tymanovych, E. V. (2000). Directory of the State Register of National Cultural Heritage / under the editorship A. P. Marder and V. V. Vecherskyi. Kyiv: Technique, pp. 664.
- Hrushevskiy, M. (1907). History of Ukraine-Rus (Vol. 4). Add. Scientific university named after Shevchenko.
- Lysenko, O., Pekarchuk, V. (2019). Cultural practices of ethno-national minorities of modern Ukraine as a tool of self-identification. *Cultural and artistic studies of the 21st century: scientific and practical partnership: materials of the international symposium* (June 6. 2019) / M-vo cult. of Ukraine; National Acad. head of personnel cult. and an artist. Kyiv: NAKKKiM, 403 p.
- Mykhailyshyn, O. L. (2000). Palace and park ensembles of Volyn in the second half of the 18th and 19th centuries. Kyiv: Research Institute of Theory and History of Architecture and Urban Planning, pp. 234.
- Rychkov, P. A. (1993). Palace construction in Volyn XVIII–beginning 19th century. *Velika Volyn: past and present: theses of the 3rd international scientific and local history conference*. Zhytomyr: ZHOIVV, pp. 144–146.
- Timofienko, V. I. (1993). Ukrainian manor architecture of the 2nd half. 18–the first third of the 19th century. Kyiv: Research Institute of Theory and History of Architecture and Urban Planning, pp. 39.
- Khorosha, O. I. (2017). Peculiarities of the formation of classicism as a key style of the palace architecture of the eastern division. *Architecture and Art Studies*. Odesa, pp. 21–23.

Iryna Pohranychna*Ph.D. in architecture,**assistant of the department of architecture and conservation,**Lviv Polytechnic National University, Lviv*

e-mail: iryna.i.pohranychna@lpnu.ua

orcid: 0000 0002 4164 6110

**ANTIQUÉ IMAGES AND FORMS IN PALACE ARCHITECTURE
OF THE LATE 18TH AND EARLY 19TH CENTURY**

© Pohranychna I., 2022

The article defines antique images and forms in the architecture of palaces of the late 18th and early 19th century it was determined that the architectural and artistic system of classicism, preserving and repeating stable antique images and forms, was established in the compositional solutions of palace buildings

on the territory of Ukraine, which for a long period of time preceded, coexisting in parallel with other stylistic currents. The development of the stylistic tendencies of classicism in palace architecture developed in the context of the pan-European architectural school and reflected its ideological and artistic diversity.

The architecture of classicist palaces and palace complexes had the imprint of “antiquity” and the influence of the Palladian school, characterized by such typical elements as: water systems – a mandatory element of the palace-park complex; each palace-park complex included not only a well-planned park (garden), but also numerous promenades and a hunting park (forest). The general composition of recreation consisted of the following structural elements: a park (garden) for walks, a menagerie, an orchard, “garden in ants” (an interesting method of growing heat-loving plants in the village of Samchyki, Khmelnytskyi region). Each complex was multifunctional, consisting of such types of buildings as: palace, household, service and cult buildings, a complex of entrance gate and fence buildings, park buildings. The palace was always located on an elevated area with a beautiful view. The architecture of the buildings of the palace and park complexes is characterized by strictness and perfection of style. The facades of the palaces had a clear symmetrical composition, which was decorated with massive porticoes with a colonnade. The main constructive scheme of the palaces was a two-tract scheme (enfilade-type rooms were located along the park and main facades). Rectangular in plan palaces, were supplemented with protruding risalites. The rear facades, like the main ones, were decorated with a portico with a colonnade. The four-pitched roof was decorated with a massive chimney (blocked chimney groupe). Window and door openings are rectangular, discreetly decorated. The tympanums of the pediments are filled with sculptures with cartouches and military elements. Architectural elements used classicist order elements, complemented by sculptures, bas-reliefs and military emblems. The palaces were modestly decorated on the outside and luxuriously decorated on the inside with stucco and distinguished by color. The main decoration of the palace was the living room (mostly with a domed vault, which is decorated with stucco).

Key words: antique images, classicism, palace, palace complex, representative premises.